Yaşlandıkça gençleşmek!

SEVAL TUNCER ESSEN

Yaşlılık, hayatın en sessiz mevsimidir. Bir zamanlar hızlı akan günlerin, kalabalık hatıraların, koşuşturmacalı sabahların ardından gelen dingin bir akşam gibi… Yaşlılık, dışarıdan bakıldığında sakin görünür; ama iç dünyasında dalga dalga bir derinlik taşır.

Yıllar geçtikçe insan fark eder ki, çevresi yavaşça değişir. Eskiden hep yanında olanlar uzaklaşır, şehrin gürültüsü kulağa eskisi kadar yakın gelmez. Evin içindeki sessizlik akşamları uzar. Yaşlılıkta yalnızlık çoğu zaman bir seçim değil, hayatın doğal bir dönüşümüdür.

Ama yine de en çok canı yakan şey, dilin içinde birikmiş kelimelerin dışarı çıkacak bir yer bulamamasıdır. İnsan yaşlandıkça suskunlaşır. Çünkü anlatmak için beklediği kişiler artık orada değildir ya da o kişiler artık dinlemeye vaktini ayırmamaktadır.

Yaşlı insanlar çoğu zaman içlerinde biriktirdikleri hikâyelerle dolaşır. Gençlik yıllarının heyecanı, çocukluklarının kokusu, sevdiklerinin gölgesi… Hepsi birer anı olarak omuzlarında taşınır. Ama en zor olan, anlatacaklarının değerini bilen birinin eksikliğidir.

Yaşlılığın zorlukları sadece bedenin yorulmasıyla sınırlı değildir. Hafıza dalgalanır, zekâ keskinliğini korusa bile kelimeler bazen geç gelir, sabahlar eskisi kadar hızlı başlamaz. Bir zamanlar kolayca yapılan işler, şimdi sabır ister, dikkat ister. Beden ağırlaşır, ruhun kırılganlığı artar.

Ama yine de yaşlılık kırılmayan bir gücü içinde saklar: Direnme gücünü. Hayata tutunmayı, yavaşlamanın zarafetini, zorluklarla kendi ritminde baş etmeyi…

Yaşlılar, zorluklarla çoğu zaman sabırla mücadele eder. Bazen dua ederek, bazen eski fotoğraflara bakarak, bazen bir fincan çayla kendi kendine konuşarak… Çünkü yıllar geçtikçe kişi şunu öğrenir: İnsanı ayakta tutan şey kalabalık değil, anlamdır. Ve anlam, çoğu zaman anadilde gizlidir.

Anadil, yaşlı bir insan için hem bir hatırlama biçimidir hem de bir tutunma yolu. Birinin adıyla seslenmesi, gülümseyerek *"Nasılsın?"* demesi, anlatılan bir anıyı sabırla dinlemesi… Tüm bunlar yaşlı bir insanın içindeki ışığı yeniden uyandırır. Anadil sadece cümlelerle değil, varlık hissettiren bir sıcaklıkla konuşur.

Bir empati besleyen birey en çok bu sıcaklığa ihtiyaç duyduğunu bilir. Çünkü yaşlılıkta konuşulmak, bir insanın *"Ben hâlâ buradayım"* deme biçimidir. Anlaşılmak ise, *"Hayatım boşa geçmedi"* demenin en sessiz ifadesidir.

Zorluklar karşısında yaşlıların en büyük gücü, kendilerine özgü sakin dirençleridir. Yavaş ama net adımlarla yürümeleri, acıları sessizce taşımaları, yılların öğrettiği olgunlukla kabullenmeleri… Onların direnci gençlikteki gibi gürültülü değildir; ama köklüdür, derindir, ağırbaşlıdır.

Ve anlayan kişi için yaşlılığın en dokunaklı yanı şudur: Her yaşlının içinde hâlâ genç bir kalp atar. Hâlâ anlatmak istediği bir hikâyesi vardır, hâlâ bir kahkaha saklıdır, hâlâ gözleri parlatacak bir hatıra bekler. Onların ihtiyacı büyük şeyler değildir; bazen bir selam, bazen bir soru, bazen geç kalmış bir teşekkür… Ve çoğu zaman sadece birinin onları gerçekten duyması…

Yaşlanmak susmak değildir; susmak, duyulmamanın sonucudur. Ve bir insanı yaşama döndüren şey, çoğu zaman büyük mucizeler değil, küçük ama samimi kelimelerdir.

Yaşlılık, hayatın en kırılgan ama en bilge mevsimidir. Bir insanın hikâyesi ne kadar yaşlı olursa olsun, dile döküldüğünde yeniden gençleşir. Çünkü her hikâye, anlatıldıkça nefes alır. Bir zamanlar gözlerde parlayan ışık, yılların yorgunluğu altında sönmediğini fısıldar.

Bir insan, hatıralarını paylaştıkça, bir anlığına bile olsa yeniden o gence döner, koşan, gülen, umut eden hâline. Yaşlı bir insan, geçmişini anlatırken sesine bir titreme değil, bir güç gelir. Çünkü yaşanmışlıklar, insanın omurgasında duran, görünmez bir direnci taşır. Ve o direnç, kelimelere her döküldüğünde bugüne ışık olur.

Yaşlıların dünyası çoğu zaman dışarıdan çok sakin görünür. Oysa içlerinde fırtınalar uzun zaman önce dinmiş, yerini bilgelikle yoğrulmuş bir deniz bırakmıştır. Bu deniz bazen durgundur, bazen hafifçe dalgalanır, ama hep derindir. Çünkü her yaşlı, uzun bir ömrün sessizce biriktirdiği sırları içinde taşır.

Ve yaşlılığın en incelikli zorlukları tam da burada ortaya çıkar: Kırılgan bir beden, güçlü bir ruh taşır; zayıflayan bir hafıza, hiç solmayan duygular barındırır; yalnızlaşan bir çevre, zenginleşen bir iç dünya yaratır. Her zorlukla baş ederken, yılların onlara kattığı sabrı sessizce kuşanırlar.

Bazıları uzun yürüyüşlere çıkamaz artık, ama anılarla uzun yollar kat eder. Bazıları yüksek sesle konuşamaz, ama kalplerinin içinden geçenleri bir bakışla anlatmayı bilir. Bazıları evinin bir odasında oturur, ama düşünceleri yıllar öncesine gidip gelir, bir sevdiğin gülüşüne, bir dostun sesine, bir çocuğun ilk adımına…

Yaşlılık, insanın kendi içine yolculuğudur. Bu yolculukta karşılaşılan zorluklara rağmen, çoğu yaşlı, içindeki gücü kimseye söylemeden taşır. Bu güç gösterişsizdir, ama sarsılmazdır… Gençlik cesur adımlarda saklıdır, yaşlılık ise sessiz dayanışta.

Bir yaşlı, sabah penceresini açarken bile bir ritüel yaşar. Dışarıdaki rüzgârın yönünü dinler, güneş bulutların arasından sızıyorsa hafifçe gülümser, çünkü bilir: Hayat, ne kadar geç olursa olsun, hâlâ devam ediyordur. Ve devam eden her şeyde yeni bir anlam vardır. Bu anlamı en çok dil taşır. Bir yaşlının konuşması bazen yavaş, bazen titrek, bazen çok kısa olabilir. Ama söyledikleri mutlaka bir iz bırakır. Her kelime, yılların tortusundan süzülmüş bir inci, bir lütuf gibidir. Ve işte bu yüzden, her yaşlı insanın içinde saklı duran hikâye paylaşıldığında yeniden yeşerir. Dile dökülen her yaşanmışlık, zamana meydan okur. Yaşlılık bu yüzden sadece bir sonbahar değildir; aynı zamanda uzun bir ömrün gölgeleri ve ışıklarıyla çizilmiş bir resmidir. Bu resme bakabilen herkes, insanın ne kadar dayanıklı, ne kadar derin, ne kadar değerli olduğunu görür.

Yaşlılık, bitiş değil; daha sessiz bir var olma biçimidir. Ve bir insanın hikâyesi, anlatıldıkça sonsuzlaşır. Çünkü her kelime, ömrün en sessiz yerine uzanan bir köprüdür. Bir hikâye ne kadar yaşlıysa, yeniden dile gelince o kadar gençleşir. Ve bu gençlik, bedende değil, ruhun ışığında doğar…

Yaşlılar, zorluklarla çoğu zaman sabırla mücadele eder. Bazen dua ederek, bazen eski fotoğraflara bakarak, bazen bir fincan çayla kendi kendine konuşarak… Çünkü yıllar geçtikçe kişi şunu öğrenir: İnsanı ayakta tutan şey kalabalık değil, anlamdır. Ve anlam, çoğu zaman anadilde gizlidir.